

Előzetési feltételek
helyben házhoz hordva
vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitltár sora 20 kr.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papírár-
gyár Részvénytársaság.
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Bánffy a nemzetiségi kérdésről.

Kiválóan érdekes és reánk erdélyiekre nézve nagy horderejű volt a képviselőház csütörtöki ülése. Alsó-Árpás képviselője Serbanu Miklós dr. ugyanis jónak látta, választói előtt megtépzott népszerűségét visszaszerzendő, illetéktelen forum előtt, a képviselőházban felemlíteni Jeszenszky kitüntetését és egy nemzetiségi velleitásokkal telt beszéd kíséretében meginterpellálni a miniszterelnököt. Nyilvánvaló, miképp Serbanu ezélya az volt, kerületében és az erdélyi részek azon helyein, hol a túlzó nemzetiségi aspirációk még teljesen ki nem veszték, személye iránt érdeklődést kelteni és a népboldogító szerepében tündökölni.

Ha az árpási képviselő bármily kevés politikai routinnal bírna és az eseményeket objektív módon mérlegelni tudná, bizonyára tartózkodott volna ily szerepléstől, mely reá nézve előreláthatólag csak is fiaskóval végződhetett; de ha nem élt bölcs előrelátással és okvetlen a többi nemzetiségi martirok nevetséges szerepére vágyott, ez az ő privát dolga és gusztusa, mihez nekünk semmi közünk.

De fontossá vált reánk nézve a csü-

törtöki ülés épp Serbanu szánalmas szereplése által, mert alkalmat adott Bánffynak arra, hogy elfoglalt álláspontját a nemzetiségi kérdésben körvonalozza és illetékes helyről fejtsse ki a nemzetiségi kérdésnek miiben állását.

Mi, akik itt élünk, a nemzetiségi mozgalmak kellő közepén, és a nemzetiségi akció egyes fejleményeit közelről szemlélhetjük, Bánffy kijelentéseiben a valóságos igaz tények regisztrálását találjuk és formulázva a nemzetiségi kérdést úgy, mint az tényleg fennáll és létezik, és így, midőn Bánffy beszédét olvassuk, örömeinknek adunk kifejezést, hogy gondos kormányunk is ismeri a baj tulajdonképpeni kuforrását és annak orvoslására nézve helyes alapokból indulhat ki, de megnyugvással is vesszük Bánffy kijelentéseit, mert azokban igazolva látjuk már évek óta a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontunkat.

Amit az eddigi hazafias sajtó — lapunk — számtalan ízben hangoztatott, hogy a nemzetiségi kérdés nem egyéb, mint némely agitátoroknak személyes vagy más érdekből a román nép félrevezetésével megindított hajszája,

azt most dokumentálva látjuk a legilletékesebb forum, maga a kormány által is.

Minden tekintetben érdekesek és fontosak voltak tehát Bánffy kijelentései; ebből látjuk, hogy az erdélyrészi állapotok illetékes helyen kellő gondoskodás tárgyát képezik és Erdély nem elhanyagolt gyermeke többé az anyaországnak, mint ezt — egy időben — sokan hangoztatni szerették, és következtethetünk Bánffy szavaiból, hogy mily irányban kell haladnunk, ha a jelenleg fennálló legnagyobb bajunktól, a nemzetiségi kérdés szülte visszavonásoktól menekedni akarunk.

De fontossá lettek Bánffy kijelentései internacionális szempontból is, mert a liga és a nemzetiségi agitátorok által Európa-szerte ellenünk szórt rágalmak végre illetékes helyről részesültek kellő cáfolatban és minde-nütt, ahol eddig hitelt adtak a nagyhangú Urechia-féle rágalmaknak, most rajta lesznek, hogy a miniszterelnök válaszával a vádak mérlegelve, a kérdést behatóan tanulmányozzák, és mi erdélyiek tudjuk legjobban, hogy az ügy internacionális bírálatának eredménye nekünk csak kedvező lehet.

TÁRCZA.

Kaczaj, vagy könny.

Esengő hő szerelmi szomra
Ha gonykaczaj lesz válaszd,
Ne hidd, hogy győtrő fájdalomba
Lelkem megtörni láthatod;
Ne hidd, hogy eltörpva, fajva
Vérezni látod szívemet,
Megzavar majd a kaczagásba,
Hogy en is kaczagok véled.

Esengő hő szerelmi szomra
Ha az lesz majd válaszd,
Hogy hő keblemre ráhajolva,
Zajongó szívem hallgatod:
Mielőtt összecsokolhatnám
Szemeid, orezád, ajkadat,
Leborulok majd lábaidhoz
És jól kísírom magamat.

Jules.

Egy eltűnt király.

Irta: Z. A. G.

Egy üres név, mely semmit sem jelent:
de Merode Kleopátra! És ez a név mégis
a leghíresebb, vagy ha úgy tetszik, leghí-
redettebb ma a földteke két leghatalma-
sabb köztársaságában, amelyekhez társul

szegődik harmadikként egy kis királyság.
A három ország egyetlen szenczácziója ma
ez a kis színész, aki a párisi balletkar-
ban kétszáz frank havi fizetésig bírta vi-
ni csupán, de azért saját fogatában járt és
akkora gyémántokat viselt, hogy láttukra a
Bois de Boulogne elegáns hölgyei szinte
ajulásba estek a sárga irigységtől. Most pe-
dig Amerika színpadain tánczol s fizetése
kétszáz frankról tízezerre szökött a nélkül,
hogy a kar hölgyének átlagos színvonala
fölé emelkedett volna csekély tehetsége.

És mindez rövid két esztendő alatt esett
meg.

Ha valaha a reklám dícséretét fogja el-
zengeni valaki, lehetetlen megfelelőbb, ki-
tünőbb bizonyítékot találni Cleo de Merode
eseténél. A francia színésznők különben
mindenkor nagy mesterei voltak a reklám-
nak s azok az eszközök, amelyeket használ-
tak, rendszeren halálos rémületbe ejtették a
jó erkölcsök képviselőit. Így Sarah Bern-
hardt, akinek tekintélyen nem rontott Marie
Colombier ocsmány könyve: Mémoires de
Sarah Barnum, sőt pártjára hódította a
francia közönséget egy még ocsmányabb
könyvvel, amelyet La vie de Marie Pigeon-
nier cím alatt adott ki egykori barátjáné-
ellen. Mindkét könyv, amelyet száztíz év

előtt még a hőher égetett volna meg, ren-
geteg számban kelt el, növelte a nagy mű-
vésznő hírnevét és segített még inkább sü-
lyesíteni az a nélkül is közmondásos fran-
czia közérkölciséget. De Sarah Bernhardt
és összes elődjei együttvéve nem emelked-
tek a reklámfejlesztésnek arra a fokára,
amelyen Cleo de Merode ma aratja nem a
babérokat, Sappho kora már rég letűnt, ha-
nem a mogyoró nagyságu gyémántokat.

A még szinte gyermekleány akkor tűnt
fel először, mikor a párisi Szalonban egy
szobrot állítottak ki. A klasszikus művészet
barátjai és a mulató világ legelismertebb
férfiai gyűléseket tartottak a szobor előtt.
Nem hasonlított az sem Afrodite, sem Pal-
las, sem valamelyik más olymposzi istennő
típusához, sőt voltaképpen nem is volt ki-
fejezett típusa. Angyali szépségű gyermek-
ded vonások, hibátlan fej, amelynek felsé-
ges homlokáról szinte leragyogott az ártat-
lanság és tisztaság, kifejtett, már nőies ido-
mok, az egész oly szűzies és a mellett oly
ingerlő, hogy a közönség bucsut járt a
többi kiállított tárgy végtelen karára ehhez
a szoborhoz. A sajtóban vita indult meg,
hogy elő lényről mintázták-e a remek szob-
rot, vagy csak egy lángoló fantázia szülte.
S mikor a vita már-már elmérgesedett,

Bárfy szavainak igazságot előbb-utóbb, de kellő elismerésre kell, hogy vezessenek, és ennek eredménye leend, hogy maga a román népnek jelenben félrevezetett része is hűtlenné lesz lelketlen agitátoraihoz és jóni fog nem sokára egy másik idő, midőn Erdélyben újra béke, egyetértés és kölcsönös becsülés lesz a különböző nemzetiségek érintkező kapcsa, és ha ez így leend, ennek megvalósításához sokban hozzájárul: Bárfy és a most ügyeinket vezető kormány.

Másolat. 60221/IV-1. szám. Földművelésügyi m. kir. Miniszter. Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesületnek. Nagy-Enyeden. A múlt tél folyamán erkölcsi és anyagi támogatásom mellett 16 gazdasági egyesület vállalkozott arra, hogy a mezőgazdasági ismereteknek a földművesek s kiscgazdák körében való terjesztése végett téli vándor-tanításokat rendezzen. A kezdeményezés első évében a tanítások sikere általán kielégítő, egyes vármegyékben pedig éppen kiváló eredményű volt, összesen 32 ezer hallgatója volt ezen oktatásoknak.

Az illető egyesületeket emez üdvös tevékenységük folytatására az idén is felkértem; egyidejűleg azonban meg 24 más vármegyei gazdasági egyesülettel ugyanilyen irányu működés megindítását vettem ezelba. A t. gazdasági egyesületet is ezek közé véve fel azon felhívással fordulok a t. egyesülethez, hogy az idén a téli gazdasági tanítások rendezését és tartását működési körébe vegye föl, melyhez anyagi és erkölcsi támogatásomat felajánlva, jelzem, hogy ezek merte felől ez irányu működési programja és költségelőirányzata alapján határozhatok; ezek beküldését lehetőleg 15 nap lefolyása alatt kérem. A múltban tett tapasztalatok nyomán a következő általános szempontokat közlöm a tkts. egyesülettel:

A téli gazdasági előadások ezéjla a gazdasági ismeretek terjesztése s ennél fogva előadási tárgyul minden olyan mozzanat, illetve kérdés választható, melynek fejtegetése, részletesebb ismertetése a vidéken észlelt hiányokon segíthet, s a gazdasági haladás útját igényelheti. Ajánlatosnak látszik a működési program megállapításakor az előadási tárgyak megválasztásánál a mezőrendőri törvény szem előtt tartása, s ebből azon részletek felvétele, illetőleg ezen részletekkel kapcsolatos olyan kérdések tárgyalása, melyek leginkább szorulnak magyarázatra. A t. egyesület által leginkább ismert helyi viszonyok döntenek arra nézve, hogy az allattenyésztési, allategészségügyi, talajjavítási, telkesítési, faültetési, szőlőszeti, borászati, méhészeti, cseled, munkás, szövetkezeti stb. kérdések s ezek mely részletei vétessenek föl és tárgyalassanak. A tanítások, magyarázatok, felvilágosítások legjobb ha szabad előadásban tartatnak, de föltötte kívánatos, hogy ezen előadások kinyomtatva az azokat hallgató közönségnek kiosztassanak, vagy mindjárt az egyes előadások után, vagy pedig ahol lehetséges, az egyesület időszaki közlönyének megküldése mellett.

Ezen előadásokat a gazd. egyesület rendezzi közreműködhetnek az általa erre megnyert birtokos, bérlo, gazdatiszt urak, a vidéken működő állami szakközégek, s amely megyékben földműves iskolák vannak: ezek tanszemélyzete, valamint a kérdés iránt érdeklődő azon néptanítók, kik a földműves-iskolák gazdasági tanfolyamain erre avatottságot szereztek. A gazd. ismeretterjesztés azonban nem csak az előadások útján, magyarázatok, felvilágosítások tartásával eszközölhető, hanem lényeges emeltyűnek ígérkezik erre a szemléleti utmutatás is, kiválóbb állami vagy magán gazdaságok, gazd. vonatkozásu (szőlőszeti, gyümölcsészeti, értékesítési) vállalkozások, telepek stb. megtekintése. Ilyen az állami menesbirtokok, mentelepek, gazd. tanintézetek, földműves- és vinczellér-iskolák, szőlőtelepek, gyümölcs-kivitelű vállalatok, kisebb szeszfőz-

dék, környékbeli kiválóbb magán birtokok stb. Ily tárgyú és célzatu tanulmány-kirándulások szervezését helyeselném s természetesen nem csak télen, hanem a tanulmányozás természetéhez képest az év más szakában is lennének ezek megejthetők. A szervezés azonban szoros kapcsolatban áll a téli előadásokkal, oly módon, hogy akkor lehet és kell a kirándulások iránt a kiscgazdák, földművesek érdeklődését felkeltetni, a költségekhez való hozzájáruláshoz hangulatot kelteni, megjegyezvén, hogy a szegénysorsu földművesek eme költsége az általam engedélyezendő dotációból fedeztetnek, a módosabb kiscgazdák és földművesek azonban legalább az utiköltségeket megfizetnek.

A költségelőirányzat keretében a tanulmány-utak költségein kívül helyet foglalhatnak az egyesület szervezési költségei, a titkár tiszteletdíja, az előadók tiszteletdíjai és utiköltségei, az egyesület által beszerzendő és mérsékelt áron, esetleg ingyen kiosztandó gazd. füzetek, esetleg naptárak stb. beszerzési költségei, nyomdai költségek, az előadások szétosztása, s egyéb az előadások sikerét biztosító kiadások. Miután fordulhatnak elő esetek, hogy egyes gazd. egyesületek bizonyos fontosabb s az ottani viszonyokra nevezve nagy horderővel bíró egyes olyan kérdések tárgyalását is ohajtanak felvenni az előadások keretébe, mely tárgyak alapos és kimerítő megvilágosítására az ottani résztvevő urak esetleg nem vállalkozhatnak s a tárgy természetéből folyólag állami szakközeg kiküldése volna kívánatos: felkérem a t. egyesületet, hogy szerkesztendő programjában sziveskednek különösebben kiemelni az ilyen nevezetesebb kérdéseket, hogy az állami szakközégek kiküldése iránt a lehetőségig intézkedhessem. Budapest, 1897. október 7-én. Darányi s. k.

Sz. 15373—897. Alsó-Fehér vármegye alispánjától. Valamennyi járás tkts. főszolgabírájának és mindenik város tkts. polgármesterének. A fenti leirat másolatát oly felhívással küldöm ki, miszerint annak tartalmát tésse közhírré és hívja

egyszerre lehullt a lepel. Egyik lap egész szerény két sorocskában tudatta a közönséggel, hogy a szobor az opera egyik kis ballerínájának a mása. De melyiké? Ez lett a nap főkérdése s csakhamar ez is kípattant: Cleo de Merode kisasszonyé. A sajtó most egyszerre két részre vált amiatt, hogy illik-e valakinek — ilyen szobrot készíttetni magáról? Egy tudósító magát a kis tánczosnót rohanta meg, aki pirulva mondotta el, hogy csak a fejet mintázták le — a többit képzeletből alkotta a művész. De az ártatlanul piruló leánya gondoskodott róla, hogy a lapok valahogy el ne higgyék neki ezt s egy hét múlva már egész Páris nem beszélt egyeből, mint az isteni Cleóról.

Pár hét múlva egyik boulevardlapnak eszébe jutott megszavaztatni a közönséget a fölött, hogy ki a legszebb nő a világon. Százezer számra özlött be a válasz. A szavazatok négy ötöd részre Cleo de Merodera esett, akinek nevét akkor az egész világsajtó felkapta.

Egy kisebb területű, de gazdag európai királyság koronás feje éppen akkor hasonlott meg a családjával. (Valahogy Milán királyra ne gondoljon itt az olvasó.) A derek öreg ur, akinél alkotmányosabb királyt a történelem nem mutathat fel, amily böles, igazságos és hibátlan uralkodó, éppen olyan szenvedélyes és fekezhetetlen természet. A

boldog emlékü Don Juan, kalandjai számát tekintve, nem méltó, hogy ő felségének saruit megoldja. Ő volt az, aki Cora Pearlt dívatba hozta és emlékszünk még rá, hogy Rigó Jancsi tünderének, a szöke Chimay hercegnének bukása azzal kezdődött, hogy ennek a királynak az udvarából kitiltották, mert tulságos gyakran csónakázott holdvilágos éjszakákon egy nagyszakállu urral a királyi tavakon, a királyi park lugasai, berkei és barlangjai pedig visszhangzottak a rejtélyes pár sohajaitól, míg végre egy udvarhölgy szintén kedvet kapva az éjszakai ábrándozáshoz, véletlenül abba a lugasba vetődött, amelyben a nagyszakállu ur és társnője éppen szembe jöttek vele — karöltve és egymáshoz simulva. A botrány nagy volt, Chimay hercegnét elkergették s a szép szöke asszony csak következetes maradt magához, mikor otthon folytatta az éjszakai sétákat a nagyszakállu ur pörgebajuszu barna utódjával. A Cora Pearl és Chimay hercegné szereplése közti évtizedek alatt a Nat. Pol. Gazetta legújabb száma szerint legalább ezer kalandja volt ő felségének, aki különösen a kis színésznőket szerette megvacoráltatni. A bőséges vacsorák nem mindig folytak le kettesben. A király nagylelkűsége szintén határtalan lévén, gyakran tíz, sőt tiznél is több kardatosnót meg tánczosnót vitt magával a Café Americain fé-

nyes külön termeibe s a vacsorából gyakran lett reggeli, amely után a műpártoló király egy-egy pompás gyémántos nyakláncz-czal lepte meg pajkos kis vendégeit. Aki egyszer meguyerte kegyeit, az rövid idő múlva nem volt már a színháznaál, mert kastelya és birtoka volt s a férjhezmenésre gondolhatott. Ekként a XIV-ik Lajos erkölcsiével pompázó király számtalan családot tett boldoggá, de az mégis híhetetlenül hangzik, amit róla most az amerikai lapok írnak. Szerintük a király, aki ma hatvan-két éves, negyven év alatt 200 millió koronát, vagyis évenként 5 milliót költött el pártfogoltjaira.

Természetes, hogy a király, amint híret vette Cleo de Merode dicsőségének, kíváncsi volt az új csillagra. Székhelye Páristól egy ugrás. Amint álkalma volt rá, a francia fővárosba utazott és végig nézte az opera egy előadását. Miután egy kis tánczosnót még sem lehet egy király páholyába hivatni, ő felsége a színpadra ment. Az elsőrendű színésznők után a kar hőlgyeire került a sor. Lipót meglepetve értesült, hogy az egyik tánczosnót de Merodenak hívják. Ez egy igen előkelő családnak a neve az ő országában. Szerette volna tudni, hogy rokon-e Cleo azzal a családdal. A kicsikét előhívták és bemutatták. Bársonyos hosszú pillai alól alig látszottak szen-

fel a közönséget, hogy az ily tanításokon mentől nagyobb számban jelenjen meg. Nagy-Enyed, 1897. október 19-én. Csató János kir. tanácsos, alispán.

Országgyűlés.

A hét legfontosabb politikai eseményét Bánffy báró miniszterelnöknek a nemzeti-ségi kérdésben tett nyilatkozatai képezik. A képviselőház szerdai ülésében ugyanis Serbán Miklós dr., a fogarasmegyei alsó-árpási kerület képviselője, kérdést intézett a miniszterelnökhöz Jeszenszky miniszteri tanácsos kitérítése tárgyában, ki tudvalevőleg a román korona-rendet kapta.

Bánffy báró e tapintatlan kérdésre a csütörtöki ülésen adta meg a méltó választ. A miniszterelnök választ, érdekessége és fontosságánál fogva, egész terjedelmében közöljük, annak méltatásával pedig vezércikkünkben foglalkozunk. Bánffynak Serbán interpellációjára adott válasza a következőleg hangzik:

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: T. képviselőház! Amidőn Serbán Miklós képviselő ur interpellációjára tegnap rövidesen nyilatkoztam, azt mondtam, hogy egyáltalán nem tartom interpellációját a Ház elebe tartozónak. (Helyeslés a jobboldalon.) T. Ház, ezen kijelentéssel szorosán véve megadtam a feleletet is, mert egy, ezen Ház elé nem tartozó interpelláció érdemére nem felelhetek. Ily körülmények közt, t. Ház, méltóztassék tudomásul venni azon nyilatkozatomat, hogy a képviselő ur által hozzám intézett interpelláció érdemére nem válaszolok. (Helyeslés jobboldalon.)

Azokban méltóztassék nekem megengedni, hogy egy, igen korlátolt határok közt tartott rövid megjegyzést tegyek Serbán képviselő ur beszédének egyik részére. Azt mondja, közvetlen tapasztalatok meggyőztek már őt arról, hogy mindama politikai differenciák és ellentétek, melyek léteznek a magyar és román nép közt, nem annyira a magyar és román nép, mint inkább a román nép és e kormány közt léteznek.

Hát, t. ház, határozottan kell, hogy kijelentsem, miszerint a képviselő urnak nincs igaza. A magyar és román nép között nincs ellentét, a magyar kormány és a román népközött nincs ellentét, de van ellentét egyes izgatók izgatása és akciója következtében, ezen ellentétek tartják mozgalmában és élelenségben az egész kérdést, amelynek jogalapja, természetes alapja nincsen. Ha ezen természetellenes ellentéteket azok, akik szítják a dolgot, megszüntetik; ha nem jönnek összeülőközésbe a büntető törvénykönyv rendelkezéseivel: akkor igenis megszűnik minden ellentét, mert nincs természetzerű ellentét sem a kormány, sem a román nemzetiség, sem a magyar állam, sem a magyar nemzet, sem a román nemzetiség között. Keressek az illető urak — Serbán képviselő urat is erre kérem — a kiegyenlítéseket, ne keressék az ellentéteket; és ha keresik, meg fogják találni, mert kétségtelenül abban azután neki igaza van, hogy az osztrák-magyar monarchiának, vagy mondjuk, a magyar államnak nincsenek ellentétes érdekei a román állammal. Vannak csak ellentétes felreértések itt-ott, melyeket előidéznek természetellenes uton czélzatosan egyesek, akik mintegy, mondhatnám, ezen mozgalmat kenyerkeresés czéljaira használják fel.

Ezt szükségesnek tartottam a t. Háznak elmondani: amint már jeleztem, az interpelláció érdemére, mint ezen Ház elé egyáltalán nem tartozóra, nem felelek. (Hosszantartó élénk helyeslés a jobboldalon.)

A Ház a választ tudomásul vette.

Az E. M. K. E. jelentése.

E hó 14-én Kolozsvárt megtartják az Emke tizenkettedik rendes közgyűlését. Sándor József főtitkár elkészítette azt a jelentést, melylyel a múlt 1896-97. évi működést

vázolja. A jelentésből a következőket közöljük:

Nevezetes momentum a múlt év történetében a testvéregyesületekkel való érintkezés. Az ezredéves ünnep alkalmából három ilyen közös akció volt: az ezredéves köznevelődési kiállítás, az ezredéves köznevelődési kongresszus és a kultur-sorsjáték ügye. Az egyesület kebelében kiemeli a jelentés, hogy a múlt közgyűlési évben 22253 levelet és küldeményt, az idén 23231-et, tehát 978-al többet kezeltek, mint tavaly. Az idei küldemények keretében összesen 42263 példány irat, nyomtatvány stb. szerepel. Időszertűnek tartja fölemlíteni a jelentés azt, hogy az egyesület összes személyi kiadása, az egyesület megalakulása óta, az irnokokat és díjnokokat, valamint a rendkívüli alkalmazottakat és az összes lakásbérleteket is belevéve, ez év elejéig 47142 forint 53 krba került. Ezzel az összeggel alapítottak és teremtettek meg közel másfél évtized alatt az E. M. K. E.-et.

Az egyesület főkválasztmányai: egy székes-fővárosi, két alföldi, tizenhat erdélyi, hét önálló városi és harmincznégy járási vagy vidéki. Együtt hatvanegy, a szaporodás egy.

A tagok száma: 77, szaporulat 3; alapító 1971, szaporulat 34; rendes tag 9750, ezek közt új 51; pártoló 2587, új 9; ciklust újított 488 rendes és 154 pártoló; együtt az összes tagok száma 14385. Az új örökös és alapító tagok 5659 forint 61 krt képviselnek; az új rendes és pártoló tagok 7129 forintot.

A vagyoni állása 1897. szeptember elsején ez volt: Pénzvagyoni bank-elhelyezésben 366354 forint 88 kr, tőzsdei, magán- és bekebelezési kötvényben 189968 forint 76 kr, kölcsönökben 84026 forint 4 kr, algyógyi alapítványi birtok értéke régi becslés szerint 221557 forint 45 kr, egyéb ingatlanok (E. M. K. E. bérháza, iskolák és óvók befektetése, szászvárosi piaci épület) 206461 forint 98 kr, kötelezvényileg biztosított várandóságok 82052 forint 18 kr, fölszerelés 2444 forint 78 kr, készpénz-

dén lesütött szeméi. Igéző volt, amint ott állt a fantasztikus jelmezben és ő felsége — mint annyiszor életében — ismét el volt ragadtatva.

A színháznál néhány nap mulva feltűnt, hogy az eddig okos Cleo kezd nem okosan viselkedni. Alig volt látható a színházon kívül és otthon mindenkinek, aki meglátogatta, azt mondták, hogy nem fogadhat, mert beteg. A szemfüles szomszedság azonban hamar észrevette, hogy egy hosszuszákkal magas öreg ur számára mindig ott-hon van.

Többről többre, szórol szóra hirtelen egy nevet kezdtek suttnogni. A suttnogás terjedt s egy szép napon az öreg király országában a szociálisták lapja leplezetlen támadást intézett ő felsége ellen, akinek nevével szoros összefüggésbe hozta Cleo de Merode nevével. A cikk miatt az udvarnál is nagy lett a megbotránkozás és a király kénytelen volt párisi kirándulásait abban hagyni, mert parlamenti botránnyal fenyegetőztek a szociálisták. Ez a botránny a múlt hó végén ki is tört és ő felségét a szólás-szabadság védelme alatt a képviselőházban olyan jelzőkkel illették, amilyenekre a parlamentarizmus történetében még soha sem volt eset.

A király kimaradása után a Párisban ár-

ván maradt Cléot egy élelmes impresszárió New-Yorkba szerződtette fényes föltételek mellett s a yankeek valósággal önkívületben tombolnak a szép leány láttára, aki még nincs tizennyolcz éves és már is két világrész sajtójának a fölkapott kegyenceze. Alig ért azonban New-Yorkba, a reklám egy félelmes hírrel ejtette kétségbe Amerika milliomasait, akik lábait előtthevernek. Az öreg király ugyanis egyszerre eltűnt a fővárosból. Yachtjára szállt és egész a mai napig senki sem tudta, merre bolyong?

A párisi Figaro a napokban fenyegető cikket közölt a király ellen, aki Marokkó szultánjától egy területet akar szanatóriumi czelokra megszerezni. Ez azonban csak ürügy a lap szerint, mert a király, ki Afrikában egy rengeteg nagyságu területet roppant ügyességgel tudott nemrég megszerezni és azt meg is tartotta a hatalmak feltékenysége daczara, most csak azért hajózik a marokkói vizeken, hogy egy darab földet ott is szerezzen, ahol a kölcsönös érdekek miatt spanyol, francia, olasz és angol nem engednek egymásnak semmit, hanem föntartják a semleges muzulmán uralmat. De ezt a foglalást a Figaro szerint Franciaország annál kevésbé engedheti meg, mert az öreg király országa valósággal a német politika szekerét tolja.

Mig a rémlátó francia sajtó így ijedezik, az amerikai lapok azt írják, hogy a király titokzatos tengeri utazása nem egyéb regényének folytatásánál. A király egyszerűen inkognitóban ellátogat Amerikába, hogy távol az európaiak fürkésző szeméitől, az ismeretlenség felhőjébe burkolva megismételje a görög mithologia gyönyörű idilljét, a felhőbe burkolt Zeus és a Hera haragjától rettegő szende Jo szerelmének történetét.

Hogy mi az igazság, azt bajos ma eldönteni. Csak az a bizonyos, hogy Cleo de Merode ma New-Yorkban van és — nyilatkozik. A New-York Herald tudósítója előtt tudniillik, aki pár nap előtt meglátogatta, kijelentette, hogy neki az öreg király eltűnésében semmi része. A szépséges leányzó mamája pedig a Figaróban jelentette ki, hogy az ő leánya felől az a király arra járhat, a merre akar. Semmi köze hozzá...

A Figaro gonosz megjegyzést fűzött e nyilatkozathoz és újabb támadást intézett a bujdosó király ellen.

Erre aztán a vén szerelmes is kapitulált. Hirtelen megjelent országa fővárosában s mint egy távirat jelenti, még ma egy küldöttséget fogad. A párisi klubokban pedig arra fogadnak, hogy hány nap mulva tűnik el ismét ő felsége?

készlet 75 frt 55 kr, tárgyalás alatt levő hagyatékok főösszege 104900 frt. Összesen 1.257.841 frt 62 kr. Ehhez veendő azonban még további 350000 frt várandóság, úgy, hogy az E. M. K. E. vagyona átlag másfél millió forintba becsülhető.

Az új készpénz-vagyon a múlt évi közgyűléstől 35284 frt 60 krral szaporodott.

Az egyesület által szervezett és rendszeresen segített intézmények közül államosítottak az idén is két óvót és tizenegy iskolát, ezek közül a két óvó és egy iskola egyesületi, a többi tiz iskola felekezeti; rendszeres segítés szüksége megszűnt két iskolára és két egyházra nézve. Viszont újonnan felkarolt az egyesület a regiekén kívül tizenhárom egyházi segítséget és felekezeti iskolát, köztük románait és bukovinait is; kimondotta három iskola építését és egyet jelentékenyen kibővített; létesít egy új óvót és egy gyermek-menedék-helyet, jókarba helyezett egy másikat és megindította más két óvó létesítést és segítését; az E. M. K. E. iskolák és óvók tanítószemélyzetére nézve kimondotta az ötödéves pótlékon és nyugdíj-járulékon kívül a fontosabb helyekre nézve és megfelelő működés után az 500, illetve 400 frt fizetési minimumot, amit több iskolában és óvóban azonnal életbe is lépett. Kitüntető jutalomban részesített több tanítót és óvót és rendkívülieg segített több iskolát. Adott ösztöndíjakat. Megjelent segítségével három nagy kiadvány; létesített tizenegy új népkönyvtárt; adott több daloskört jutalmat s kimondotta a daloskört vezetők lehetőleg rendszeres jutalmazását stb.

Az adott segítség kimutatása ez: Egyházaknak 1920 frt, állami, községi felekezeti és egyesületi népiskoláknak 22,416 frt 76 kr, óvók és gyermekmenedék-helyeknek 8861 frt 50 kr, szakiskoláknak és felsőbb iskoláknak 23,456 frt 37 kr, kulturális kiadványokra 2960 frt, népkönyvtáraknak és népdalosköröknek 2000 frt, vegyes segítségre 7171 frt 85 kr, újabb segítésre 12,262 frt 37 kr. Összesen 81,078 frt 85 kr. A tőkekamat után ugyancsak 67,932 frt van, de a választmány így intézkedett:

Az E. M. K. E. jövedelme volt 1887-ben tőkekamat és ingatlan után 67,932 frt 4 kr, 1885-ben volt 1200 frt, 1886-ban 4765 frt 18 kr, 1887-ben 11,878 frt 24 kr, 1888-ban 14,458 frt 85 kr, 1889-ben 20,506 frt 65 kr, 1890-ben 22,731 frt 15 kr, 1891-ben 38,456 frt 58 kr, 1892-ben 45,615 frt 35 kr, 1893-ban 50,071 frt 45 kr, 1894-ben 54,270 frt 40 kr, 1895-ben 62,993 frt 24 kr, 1896-ban 66,718 frt 12 kr, 1897-ben 67,932 frt 04 kr. Összesen tehát ez 446,579 frt 25 kr. Ennyit költhetett az E. M. K. E. kamataiból 1885-től 1897-ig. Ehhez járult még tőke-befektetéssel 55,036 frt és megtérítendő kulturális kölcsönökben 32,280 frt.

A tizenhárom év alatt az E. M. K. E. jövedelme 501,633 frt 68 kr volt. Ezt persze céljaira áldozta. Fél millió forintba becsülhető az az összeg, melyet közvetített az E. M. K. E. iparmozgalma. Ez a közel másfél millió frtot erő vagyonnal együtt mintegy két és fél millió. Tizenhárom év előtt semmi sem volt az intézmény és ma vagyonban, szervezetben, működésben példa nélkül való a hasonló alkotások sorában.

Nyílt kérés

a hazai városok tanácsaihoz és a községek elöljáróihoz.

A magyar önvédelmi harc letűnt bajnokai emléke iránt kegyelettel tartozik és ke-

gyelettel kíván adózni a nemzet. A kegyelet adójának a jövőben való lerovásához azonban szükséges nyilvántartani azt, hogy e bajnokok közül ki hol alussza örök álmát? Szükségesek ezek az adatok a történelem számára is; azért most, az 50 évi évforduló előestéjén, azzai a tiszteletteljes kéréssel fordulunk a városok tanácsaihoz, községek elöljáróihoz, kegyeskedjenek az ottani helyi temetőben nyugvó szabadságharczbeli számottevő elhunytakról a szükséges adatokat összegyűjteni s muzeumunknak ez év végéig beküldeni.

A dolog megkönnyebbítése tekintetéből és a lehető egyöntetűség szempontjából méltóztassék az alább leírt kérdéseket néhány példányban 21/34 cm. nagyságu erős, rendes írodai, fehér papírra kövön sokszorosíttatni s ez úriapokat kitöltés végett az elhunytak örököséi vagy tisztelői, lelkeszek, történetírók stb. közt kiosztani.

A Melyea Tisztelt Helyhatóságnak támogatására leendő munka keresztülvitelénél a hazafias közönség és a sajtó.

Hazafiúi üdvözléssel vagyunk

Kolozsvárt, 1897. október 31-en.

A kolozsvári orsz. történelmi ereklye-muzeum igazgatósága nevében

Deáky Albert, Kuszko István, Végh Bertalan,
elnök. a muzeum öre. ezredes, t. elnök.

A kitöltendő iv kérdései a következők:

1. A ..... temetőben nyugvó honvéd vezeték- és keresztneve, 1848—49-beli rangja. 2. Megjelölése a sír fekvésének oly módon, hogy az bármikor feltalálható legyen. 3. A sírkő felirata. A sírlelek miből van, mily magas? 4. Ugyane sírba kit helyeztek meg örök nyugalomra s mikor? 5. Az elhalt 48—49-es honvéd életben levő neje, gyermekei vagy más törvényes utódainak nevei, állás és lakás kitüntetésével. 6. Van-e a sírnak gondozója? annak neve, állása, lakása. 7. Az elhalt honvéd melyik 1848—49. honvéd egységbe tartozott? 8. A honvéd-egység anyakönyvébe mely tételszám alatt lett bevezetve? 9. Az elhunyt honvéd született 18..... hó ..... n..... megye ..... községben. — Vallása? 10. Honvédségi szolgálata előtt mivel foglalkozott, vagy mily állást töltött be? 11. 1848—49-ben mely időtől kezdve meddig szolgált? 12. Honvéd minősége, melyik honvéd-zászlóalj-nál szolgált? 13. Ütközetben vett-e részt, melyekben? 14. A honvédségnél legutóbb milyen rangot viselt? Részesült-e kitüntetésben? 15. A szabadságharc után mi volt a foglalkozása? 16. A szabadságharc után haláláig hol tartózkodott? 17. Van-e az elhunyt honvédnek kiadott életrajza? Vannak-e emlékiratai a szabadságharczról? Hol és mikor jelentek meg ezek? 18. Arczképe, életrajzi adatai, vagy egyéb ereklyei adatok, mely napló, leltár vagy sorrend szerinti tétel alatt vannak elhelyezve, illetőleg elkönyvelve? 19. Ez adatokat feljegyezte: ..... 189..... hó ..... n. Kiegészítette: ..... Alairás: .....

Jegyzet: Ezen iv tiszta, lehető szép folyóirással, fekete tintával, két példányban töltesd ki. Egy példány az illető helyhatósági levéltár gondozása alatt marad, egy példány a kolozsvári orsz. történelmi ereklye-muzeum levéltárának „életrajzok csoportjában” helyeztetik el. Ha valamely kérdésre felelet nem adható, ez az iv kiállításának akadályul nem szolgálhat.

Alvinczi levél.

Anno 1897. nov. 6.

Ezer bocsánat Szerkesztő úr,
Hogy nyugton újra nem hagyom —
De dül-fül bennem a riporter,
Ez ehes, kapzsi szörny nagyon.
Palettamra most új színt kaptam,
Hogy jó vagy nem jó, egyre megy —
De hogy elege tarka szín lesz,
Világos, mint az egyszeregy.

Mert csöndes tuskulanumomban
Annyi most am az „esemény” —
Sugarcsetem hogyha volna,
Bizonynyal azzá festeném.
De sajna! — peches voltam mindig
Es sohse ért ily égi kegy;
A muzsa szörnyen rangos dáma:
Világos, mint az egyszeregy.

Különb mit nekem a muzsa?
A fő csupan az, a mi fő,
Hogy birót választánk e heten —
A többit aztan úgyse kö!
Mert fő- és székes községünkben
A ciróság már rendre megy —
Le roi est mort, vive le roi!
Világos, mint az egyszeregy.

Talan a régi harczi szellem
Tört át börtöné zart falán
S hős bajvivói hős időknek
Támadtak föl egy percze tán?
Hangzott az Éljen! Sze treazka!
Mely azért oly szép, mert elegy —
A magyar-román kérdés nálunk
Hjah, tiszta, mint az egyszeregy.

A rendes „egyesült erővel”
A választásnak vege lett
S a lelkesedés újra-ismét
Lángra gyújtja a kebleket.
És végül faklya gyúlt az éjben —
Oh, több is, kerem, nem csak egy;
Az éjszaka is így lett tele
Világos, mint az egyszeregy.

Hogy aztan megvolt már a biró,
Mi is jöhetett rája más?
A választásnak bajvivói
Fecerunt magnam aldomás.
De mert hogy Galilei lelke
Lakja a bört, mit out a hegy:
Bebizonyult az „epour si mouve”,
Világos, mint az egyszeregy.

Alvinczi Jogász.

Vegyes hírek.

— **Közgyűlés.** A Testgyakorló Egyesület ez idei rendes évi közgyűlést f. évi november hó 15-én fogja megtartani.

— **Iskolai ünnepély.** Ó. cs. és apostoli kir. Felsőnének legkegyelmesebb nemzeti ajándéka alkalmából a nagyenyedi Bethlen-kollégium 1897. nov. 7-én d. u. fél 3 órakor az új tornaacsarnokban nyilvános iskolai ünnepélyt tart. Műsor: 1. Magyar királydal, Liszt Ferencztől, előadja az iskolai zenekar. 2. Király-hymnusz, Gyarmathy M.-tól, férfikar, zongora- és harmonium-kísérettel. 3. Hymnusz, Vörösmarty Mihálytól, szavalja Benkő Géza VIII. g. o. t. 4. Ünnepi beszéd, mondja Bodrogi János tanár. 5. Régi magyar dalok, vegyes kar. 6. Tiz szobor, Fejes Istvántól, szavalja Bihari István VII. g. o. t. 7. Hymnusz, Kölcseytől, férfikar, zenekísérettel.

— **Gróf Majláth Gusztáv Károly** erdélyi róm. kath. püspököt e hó 4-én, névnapja alkalmából, Gyulafehérvár előkelőségei közül számosan üdvözölték; a városi tanács részéről Novák Ferencz polgármester, Roska József rendőrkapitány és Kádár Miklós fejezték ki szerencsekívánataikat az illusztris főpapnak.

— **Eljegyzés.** Ifj. Tomai Pál nagyenyedi fiatal iparos a napokban eljegyezte Fekete Ida okleveles óvónót Déváról.

— **Matiné.** Gyulafehérvárt pénteken e hó 5-én a Hungaria dísztermében fényesen sikerült matiné rendezett a gyulafehérvári r. k. főgimnázium tanári kara és ifjusága Szent Imre kir. herceg névfordulója és az O Felsége adományai folytán keletkezett öröm és hála kifejezése alkalmára. A műsor 11 pontból állott, az ünnepélyt Avéd Jákó főgimn. igazgató nyitotta meg a nemzeti erényekről, igazságról, jóról, szépről tartott magvas elmélkedésével, végül O Felségét áldotta, melyet a nagyszámú közönség háromszor visszhangoztatott. Ének, zene, 3 szavalat, egy felolvasás és egy alkalmi beszéd — Erőss F. tanártól előadva — képeztek a műsor többi pontjait, melyek mindannyian igen szépen sikerültek. A hazafias emlék- és örömművet déli 3/4 1 órakor ért véget.

— **Biró-választás.** „Alvincz nagyközségben végre valahára f. évi november 3-án töltött be az elhalt, érdemekben dus birónak helye. Közfelkiáltással Szóts Károly választott meg. Az örömet és lelkesedést Benedek Károly, tulajdonát képező és teljes meggyőződésén alapuló, szép szavakban tolmácsolta, hivatkozva arra, hogy a választottnak multjában gyökeredző, mindenkor nemes, erkölcsös, feltétlen megbízható és mindig eredménydus eljárásában bírja Alvincz nagyközsége a jövőre vonatkozó anyagi és az állameszme irányábani konsolidálását és felvirágozását, mit mindnyájan őszintén kívánunk. Választás után esti bankett volt.“

— **Necrolog.** Város-szerzte mély részvétellel fogadták egy derék, szorgalmas, vidám kedélyű fiatal honvéd tisztnek halálhírét. Ambros Miklós m. kir. honvéd főhadnagy, városi közönségünknek egykor igen kedvelt tagja, e hó 3-án Kolozsváron hirtelen elhalt. Sok ideig volt beteg, de ebből egészen kigyógyulva, örömmel hagyta el a kórházat, és annak öröme, hogy jobban lett, jó barátai körében vigán vacsorázott, midőn hirtelen rosszul lett, összeesett és barátai karjai között halt meg. Az erős szervezetű katonát szív-szélhűdés ölte meg. Temetése, melyen Kolozsvár város intelligens közönségéből igen sokan vettek részt, e hó 5-én volt a cs. és kir. csapatkórházból. A helyőrség tisztikara teljes számban részt vett a temetésen. Az elhalt koporsóját szebbnél szebb koszorúk borították, köztük Palkovics tábornok „Feledhetetlen tisztjének“ felirású koszorúja is. A nagyenyedi honvédtisztikar részéről Székelyhid József főhadnagy, az elhunyt egyik legjobb barátja, jelent meg a temetésen.

— **A helybeli ev. luth. templom** új orgonájának költségeire — melynek fölavatása a mult vasárnap ment végbe ünnepélyesen — a következő adományok folytak be: id. Winkler János, Winkler Czecczilia, Tartler Henrik, Lingner György 5—5 frt. Paulini Rezső, Papp Hermin, Wagner János 2—2 frt. Lázár Adolf 1 frt 50 kr, dr. Schneider Alfréd, Sillmann Nándor, Ujváry Imre, Ungerpek Vilma, Junász Lajos, Herberth Gyula, Gaál Fülöp 1—1 frt. Fogadják mindannyian az egyházközség halás köszönetét ez uton is. További szíves adakozásokat a „Közérdek“ kiadóhivatala fogad el és nyugtatványoz.

— **Meghívó.** Az alóli bizottság a zala-lathnai temetőben nyugvó honvédek emlékére felállítandó síroszlop költségének fedezésére táncestélyt rendez ez év november hó 21-én. Botár Anna, Koss Erzsé, Bo-

tár Lujza, Molnár Károlyné, Konterzveler Mariska, Tansperl Károlyné, dr. Szontág Adolfné, Schmiedt Róza, Isitvai Laura. Beleptidij 50 kr. Kezdeté este 8 órakor.

— **Nagy tűz Gyulafehérvárt.** Gyulafehérvári levelezőnk november 5-iki kelettel a következőket írja lapunknak: Ma reggelre virradó éjjeli 2 órakor tűz ütött ki helybeli Baumann Arnold butorgyáros gépműhelyében, mely pár pillanat alatt oly ijesztő terjedelmet öltött, a milyen mostanában városunkban nem fordult elő; a fából épített műhely lángjaitól rövid idő alatt a szomszéd lakház is tüzet fogott, melynek gerendázatán és padlásán végig harapózva, csakhamar a 15 öl hosszú épület egész fedele alatt kigyuladt. Szerencsére azonban városunk derek tűzoltósága önfeláldozó működésével a tűz terjedését annyira mégis lokalizálta, hogy a lakházból minden kiszállítható és megmenthető volt. Igen nagy nehézséget okozott a tüztöltésben az épület bádogg fedele, melynek csak egy része volt igen nehezen lebontható, mi miatt az oltás nagyban gátoltatott; ellenben sértetlenül maradt a butor- és faraktár egészen. A tüzeset a rendőrség nyomozata szerint gondatlanságból támadt, mert, mint kinyomoztatott, f. hó 4-én este 11 óráig volt a műhelyben a gőzgép működésben, a munka befejeztével pedig a gép tüze anyaga bizonyára nem teljesen oltatott ki és ebből keletkezett a tűz. Az egész város sajnálja a károsult derek fiatal iparost, anynyival is inkább, mivel a mintegy tizezer forintba menő kárából alig 4 ezer frtnyi érték volt biztosítva.

— **Vasutasok előléptetése.** A vasutasok előléptetése rendszerint márczius, április hónapokban következik be évenként, amikor a képviselőház a költségvetést megszavazta. A vasutasok egy részének azonban már az ez évi december meghozza az előléptetés örömet. Ugyanis, mint értesülünk, az ezidei nyugdíjazások lehetővé teszik, hogy az előléptetendők jelentősebb része márczius, április helyett már ez év deczemberében elfoglalhassák a ranglétrának ekkép megüresedett magasabb fokait.

— **Az új országház építése** ujabban ismét sürögősen folyik. Bánffy Dezső báró miniszterrelők leiratot intézett az építő bizottsághoz, melyben az építkezések menetét ismét megsürgette, mert óhajtja, hogy az 1899. év őszén az országgyűlést már az új házban lehessen megnyitni. Ennek következtében most a két ház nagy üléstermén s a készen álló nagy kupolacsarnokból a két ülésterembe vezetendő folyosókon dolgoznak teljes erővel. Vajda-Zsigmond festőművész, aki a nyilvános pályázaton a folyosók freskóinak elkészítésére megbízást nyert, kijelentette, hogy a következő két év alatt a festményeket elkészíti. Az egyik folyosóra a magyar mondavilág három tárgya: „Attila csodakardja“, „Nőrablás“ és „Emese álma“ lesz megfestve, a másik folyosón levő három kép: „Szent István átveszi a koronát Asztrik érsektől“, „Könyves Kálmán eltöltja a boszorkányüldözést“ és „Szent László csodafüve“. A képek egyenként 25 méter hosszúak és 250 □ m. terjedelműek. A festmények már munkában vannak. Az építészeti vezetés is reméli, hogy 1899-re az új országházban az első ülést meg lehet tartani.

— **Az osztálysorsjáték első huzása.** Lapunk tisztelt olvasóközönségének b. figyelmét felhívjuk Török A. és Társa budapesti cég hirdetésére, akik a m. kir. szab. osztálysorsjáték elárulásával meg lettek bízva. Ezen sorsjáték a m. kir. kormány felügyelete alatt áll és mindenkinek ajánljuk, hogy bizalommal forduljon Török A. és Társa fő-elárusítóhoz Budapesten.

NAPIREND.

Vasárnap, nov. 7. A nagyenyedi Bethlen-kollégium iskolai ünnepélye d. u. 3 órakor az új tornacsarnokban. — Országos vásár Tövisen.

Hétfő, nov. 8. A Testgyakorló Egyesület gyakorló órája d. u. 6—7-ig.

Kedd, nov. 9. Országos vásár Bolkaeson.

Szerda, nov. 10. Alsófehér vármegye közigazgatási bizottságának rendes havi ülése d. e. 10 órakor.

Kérjük a városi hatóságokat és az egyletek elnökségeit, hogy a gyűlések idejét jó előre lapunkkal közölni sziveskedjenek.

Meteorológiai jelentés nov. 3-tól nov. 6-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
3	7	73.0	+1.2	S ₂	10	—	
	2	73.0	+2.0	—	10	—	+2.3 +0.3
	9	74.5	+1.6	—	10	—	
4	7	77.0	+1.2	NE ₂	10	—	
	2	76.8	+1.4	NE ₁	10	—	+1.9 -0.6
	9	78.3	+0.8	—	10	—	
5	7	78.5	-0.4	N ₂	7	—	
	2	77.0	+3.4	N ₂	2	—	+4.0 -5.7
	9	77.7	-2.9	N ₁	0	—	
6	7	76.8	-3.9	N ₂	10	—	
	2	74.7	0.0	E ₂	10	—	
	9						

Kilátás: Továbbra is espadék nélkül száraz.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, Δ = dara.

Apróságok.

Uj ige.

— Ki tud egy igét? kérdi a tanító.
Pistike jelt ad és a tanító biztatására azt mondja:
— Számár.
— Hogy volna „számár“ cselekvés-szó?
— Kérdé a tanító. Hát lehet ragozni?
— Igenis — felel a fiu: Én számár! Te számár! Ó számár!

Mentegetődzés.

Atya: Mondhatom, erkölcsös életet folytat. Minden leány után futkosol.
Fiu: Nem tehetek róla.
Atya: Hát ki tehet róla?
Fiu: A leányok! Miért nem állanak meg?!

Koldus-furfang.

Párisban történt. Előkelő uri ember két sout ad a koldusnak. Nehány pillanat múlva utána fut a koldus és remélten szól:
— Uram, uram! A rendőr meglátta, hogy ön alamizsnát adott... Letartóztat koldulásért. Oh, segítsen ki a bajból... Már nyomomban van a rendőr... Segítsen ki a bajból.
— Mit tehetek?
— Mondja, hogy a mult héten én kölcsönöztem önnek két sout, és hogy most visszafizette.

Közgazdaság.

Néhány szó a gyümölcsfa ápolásáról.

Az állami faiskolák kivételével alig találunk gyümölcskerteket hazánkban, olyanokat, melyet igazi szakértelemmel vezetnek; pedig gyümölcsészetünk emelése nemcsak magán, de közgazdasági szempontból is fölötté fontos. Sok oly területtel rendelkezünk, mely egészen parlagon hever, holott pl. gyümölcsstermelésre az teljesen alkalmas lenne. Nincs meg nálunk a vállalkozási hajlam, s ennek következményeként tekinthetjük azt, hogy ezeket dobunk ki oly gazdasági terményekért, melyek előállítására hazánkban is könnyen keresztülvihető. Franciaországgal vagy Németországgal hasonlítva össze gyümölcsészetünket, óriási különbséget fogunk találni ennek kultiválásában. A francia például felhasznál minden talpalattnyi földet gyümölcsstermelésre, mert azt tartja, hogy gyümölcsöt minden talajon lehet termelni; fő dolog az, hogy a megfelelő gyümölcsnemet és fajtát helyesen valassák meg; ellenben Magyarország meg ott sem miltatja a gyümölcsészetet kellő figyelemre, hol az illető hely másra, mint gyümölcsstermelésre nem is volna alkalmasabb; s ha van is egy-két magángazdaságban gyümölcsös, annak ápolásával alig törődnek. Talajmunkálástól, trágyázástól szó sincs, pedig a gyümölcsfának ép úgy szüksége van erre, mint bármily kultúrnyenynek. Ha a gyümölcsfát nem trágyazzuk, jó, szép és egészséges fejlődésű s elegendő mennyiségű gyümölcsre nem számíthatunk; míg ellenben a trágyázás helyes keresztülvitelével gyümölcsfánk termőképességét folyton fokozhatjuk s így gyümölcsöseink jövedelmezőségét biztosíthatjuk.

A gyümölcsösök trágyázása nem könnyű feladat. Egy helytelenül véghez vitt trágyázás többet árthat, mint használhat. A gyümölcsösök trágyázását két időszakban lehet eszközölni és pedig vagy októbertől novemberig, vagy márcziustól júliusig.

A trágyázásra legalkalmasabb az egyoldalú trágya és pedig chili salétrom, szuperfoszfát-káli és mész alakjában. Ezeket használhatjuk a legsikeresebben a következő szabályok szem előtt tartásával:

1. a trágya-anyagokat higitani kell. A higitás víz, illetve trágyalé segélyével történik. A chili-salétromot vízben, a többit pedig trágyalében oldjuk fel;
  2. egy felnőtt fára számíthatunk: 50 gr. chili-salétromot, 80 gramm szuperfoszfátot, ugyanannyi kainitot és körülbelül $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kgr. meszet;
  3. a trágyaanyagokat a fa-korona karimájának megfelelőleg elkészített lyukakba öntjük egy öntöző kanna segélyével;
  4. a lyukakat, melyeknek száma egy fa körül 6—14 lehet, egy föld-furó segélyével készítjük el, ügyelvén arra, hogy a fa gyökerei sértetlenek maradjanak, s hogy a lyukak oda kerüljenek, ahol a fa hajszálygyökerei a legszamosabbak (a korona kerületének megfelelő körben van);
  5. évente csak kétszer használunk trágyát, mert az erős trágyázás a fát tönkreteheti. Ha tavasszal a trágyázás erős volt, úgy ősszel el is maradhat.
- A trágyázás illetően keresztülvitele igen jó befolyást gyakorol a gyümölcsfákra, s annál is inkább ajánlítható, mert aránylag csekély költséggel jár.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1897. november 4.

Buza legjobb	1	véka	1.80
" közepszerű	"	"	1.60
Kétszeres legjobb	"	"	1.40
" közepszerű	"	"	1.35
Rozs legjobb	1	"	1.30
" közepszerű	"	"	1.25
Zab legjobb	"	"	— 50
" közepszerű	"	"	— 45
Kukoriceza (tengert) idei	"	véka	— 88
Burgonya idei termés	"	"	— 50
Széna legjobb	"	egy szekér	6.—
Szalma legjobb	"	"	2.50
Bikkfa 1 köbm. kereszttraktás nélkül, 1 m. hosszú	"	"	3.—
Cserfa 1 "	"	1 "	2.50
Tölgyfa 1 "	"	1 "	3.—
Faszén kemény	"	egy hektoliter	1.80
Marhahús	"	1 kilogramm	— 40
Sertéshús	"	"	48—52
Szalonna	"	"	72—80
Disznózsír	"	"	— 86
Vöröshagyma	"	"	— —
Fokhagyma	"	"	— —

Csarnok.

A feltaláló.

Kerty Béla már gyermekkorában, mikor még első rajzkísérleteinél tartott, mindig csak gépekkel álmodott. Lehetetlen, kalandos alakú gépek másai nőttek kezei alatt, ha palavesszőjét az íróasztalán össze-vissza jártatta.

Mikor később a gimnáziumba járt és a kuszált vonalokból már határozottabb formák bontakoztak ki, nem álmodott többé gépekkel, miket majd gyártani fog, hanem olyanokkal, melyeknek ő lesz a feltalálója. Különösen azt a bizonyos repülőgépet, amelyen már annyi halandó hiába törte a fejét, annak a nyitját majd ő fogja kieszelni. Milyen hirnevet fog ez neki hozni, mennyi dicsőséget és mily nagy vagyont. Igen, vagyont, bár annak megszerzésére epeúséggel nem volt valami különös szüksége, mivel mint özvegy édes anyjának egyetlen fia, elég szép birtok és pénzmag nezett reá.

Özvegy Kertynének a fia légváraiban nem telt valami nagy öröme; annál kevésbé, mivel teljesen osztozott boldogult férjének praktikus nézetében, ki orvos létere a légvár-építést a leghaszontalanabb és legegésztelenebb foglalkozásnak minősítette. Különben is nagyon szeretett volna Béla hajlamainak más irányt adni és őt szintén orvosi pálya felé terelni. De Béla az érettségi vizsga után mégis keresztülvitte, hogy Zürichbe vitték a műegyetemre.

Mikor onnan hazakerült, nemcsak mérnöki oklevelet hozott, de feleséget is. „Mert kérem, sok ám a hajadon Svájcban, s könnyen varrják a tapasztalatlan idegen ifjú nyakába.” Így panaszkodott mindenkinek özvegy Kertyné, ki a havasokról jött menyét már csak azért sem kedvelte valami nagyon, mert neki fiával egészen más házassági plánuma volt. Most ez a szép terv is füstbe ment. De azért majd csak beletörődik a változhatatlanba, sőt olyan szép fészket készített az új házaspárnak, hogy a városban a kavenénikék egy álló hétig alig beszéltek egyébről, mint a finom tapéta, a drága butor, az elegáns kandallók és a különféle csecsebecséről, mikkel Kertyné a fia

lakását telerakta. Igazán szép és puha egy fészek volt, melyből csak egy valami hiányzott — a melegség. Daczára a szép kandallóknak és daczára annak, hogy bővíben voltak a tüzelő anyagoknak. Nem mintha a házasfelek nem szerették volna egymást a szívnek teljes áradásával. Egybeforrt biz azoknak a lelkük s ép azért annál inkább fájlalták, hogy valaki mindig közibük furakodott. Ez a valaki pedig, nem nehéz kitálatni, az anyós volt, aki fia fészkebe magát is befészkelte és beleártotta magát a házasfelek minden ügyébe. Hogy pedig az öreg asszony rendesen más véleményen volt, mint a fiatal házasok, és hogy nagyon zokon vette, ha a „tapasztaltabb” nézetével szemben egyszerű-máskor a menyé „idegen” akaratát ervényesült: azon ugyan még olyan ember sem fog csodálkozni, ki különben nem barátja a rossz anyós-éleceknek. Az ilyesmi már benn fekszik az emberi természetben s talán ugyanaz az asszony, ki mint menyecske leginkább buszkodott e miatt, anyós korában leginkább érezteti vejjével, vagy menyével felsőbbeséget.

Igen természetes, hogy ezt az asszony súlyosabban megszenvedte, mint a férfi, ki elmerülve rajzai közt, elvonva tervezetesei által, jóval kevesebbet törődött az élet apróságaival. Az ő fejében nagy dolgok lakoztak, világra szóló találmányok, melyek lelki szemei előtt teljesen készen álltak és forogtak, működtek. Csak mikor át akarta ültetni a valóságba, mikor gyakran nagy költséggel megcsinálta a modellt, vagy összeállította a szerkezetet, kiderült, hogy a kielégítő működéshez még hiányzik valami, egy apótság, egy csekélység, melynek a megtalálása sehogy sem akart sikerülni.

De Béla azért csak bizott csillagában. Kísérletei, ha egyelőre félig-meddig meddőknek is bizonyultak, azért nem csüggesztették el, lelke erős volt s ő nem veszítette el a magába vetett hitet. De igenis elcsüggedt ama kicsinyes harezban, melyet vivnia kellett édes anyjával, valahányszor egy-egy költségesebb experimentumhoz szüksége volt pénzre. Ilyenkor volt mit hallgatnia az öreg asszonytól: Hogy ő nem akarja magát tönkretenni fia bolondságai miatt; jobb volna, ha felhagyna az ilyen haszontalanságokkal, ha hivatal után nézne, ahelyett, hogy ugy hiabavalón tölti el idejét. A vége ugyan rendesen az lett, hogy mégis kinyitotta er-szényét. Azonban megvette a kiadott összeget apró tüzsurások fejében a menyén, ki-nek zokon vette, hogy az ilyen alkalommal a férje pártján állt. Ilyenformán mindjobban elmérgesedtek a viszonyok, míg végre türethetlenné váltak. A fiatal asszony nem bírta tovább a keserűséggel telt életet anyósa házában, se Béla nem állhatta tovább a folytonos viszálykodást a két nő közt. Kapta magát és megtette azt, mit anyja többször hangoztatott — hivatalt vállalt. És pedig a fővárosban. De megjárta vele. Az öreg asszonyt fia elhatározása borzasztó haragra tüzelte és esküdözött, hogy míg ő él, tőle nem lát többé egy krajczárt sem. Ha meg akar élni a maga emberségéből és elköltözni az anyai háztól, ám tegye, de lássa is, hogy milyen lesz az az élet.

S annyiban igaza volt az öreg asszonynak, hogy a fiataloknak keserves egy életük lett. Béla keresménye épen elégséges volt, hogy némileg tisztességesen megélhessen családjával, két kis gyermekével. Mivel pedig szabad óráiban csak tovább tervezgett és kísérletezett, kísérletei pedig pénzbe kerültek,

— sok pénzbe. — Béla adósságokba verte magát. Terminuskor azon vette észre magát, hogy hitelezői lefoglalták mindenét. Pedig csak volna némi ideje és egy kis tőkéje, most már megvolna a találmány, mely ha nem is dicsőséget, de legalább vagyont hozhatna neki; így azonban még annyi volt, hogy egyszerű, de praktikus gépecskéjére szabadalmat vehetett volna.

Büszkeségének bármilyen nehezére esett, mégis csak lerándult édes anyjához, hogy megkérlelje és segítségre bírja. Az öreg asszony azonban felajánlotta házáat, hogy jöjjön vissza családotól, de pénzt nem ad az ő örültségeire. Meg sem engedte, hogy magyarázza neki találmányát. Béla kétségbeesetten tért vissza a fővárosba. Az árverés már ki volt tűzve. Nem maradt egyéb hátra, mint hogy elfogadta egy szabadalmi iroda tulajdonosának az ajánlatát, ki kész volt néhány ezer forintért kockára tenni, hogy találmányát megvalósíthassa.

Ez összeggel Béla némiképp rendbe hozta viszonyait. Sőt maradt annyija, hogy néhány hónapra lerándulhatott délvidékre, mert egészsége nagyon meg volt támadva. De míg emez gazdagodott, Béla viszonyai megint csak egyre rosszabbodtak. És rosszabbodott egészségi állapota is. Orvosa megint csak tanácsolta, hogy menjen délvidékre; de vajjon miből? Édes anyjához nem akart többé fordulni, különben is a tudóveszesek önámításával nem akarta állapotát olyan kétségbeesettnek tartani, amilyen ez valóban volt.

Megint közeledett a tél és Béla betegen feküdt lakásán, bizonytalanságban, hogy nem fogják-e onnan kiűzni; sejtelve sem volt, honnan teremtheti majd elő a házbért. Egy szép nap reggelén azonban egy táviratszolgá lépett lakásukba. Sürgőnyt hozott, hogy özvegy Kertyné hirtelen meghalt.

A házfelügyelőt a várható örökséggel most könnyű volt néhány napi türelemre bírni. Sőt még ő ajánlott fel kölcsönt, hogy az asszony gyászruhát vehessen és utazhassék a temetésre. Béla nem utazhatott, az ágyhoz volt szegezve. Nem mehetett szülővárosába, hogy minden viszálykodás engeszteléseül lerója a kegyelet adóját.

Ez volt az elvakult, hatalmaskodó anya büntetése. Végperceiben nem vigasztalta ő, sírja mellett nem térdelt vére . . .

Látja-e a halott lelke, ami itt lenni történik? Fáj-e neki, hogy valakinek, kit szeretett, vesztét okozta? . . . Ha igen: milyen nyavaddal borulhatott le az anya ott fenn, szerencsétlen fia előtt, akinek lelke alig pár nappal később hagyta el a küzdéssel teljes földi létet . . . (p-r)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-
gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-
gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Sz. 2461—897. közs.

Hirdetmény.

Verespatak nagyközség előjárósága ezennel közhírré teszi, miszerint Verespatak nagyközség tulajdonát képező:

I. Országos (2) és heti (kedd, szombat) vásárvám beszédesi és

II. Husvágatási jogát 1897. évi

november hó 18-án d. u. 3 órakor a község irodai helyiségében tartandó nyilvános árverésen 1898. év január hó 1-től 1900. év december hó 31-ig terjedő időre a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adja.

Kikiáltási ár:

A vásárvám-szedési jogért évenként: 2888 frt 28 kr.

A husvágatási jogért évenként 101 frt 50 kr.

Az árverezni ohajtók tartoznak az árverés megkezdte előtt a kikiáltási ár 10%-át készpénzben az árverést vezető előjáró vagy helyettese kezeihez letenni.

Bánatpénzzel ellátott, szabályszerűen kiállított zart ajánlatok az árverés megkezdteig fogadhatnak csak el.

Ha a vásárvám-szedési jogért a kikiáltási ár meg nem adatnék, új árverés erre 1897. évi december hó 2-án d. u. 3 órára tűzetik, mely alkalommal ezen alul is kiadatik, de csak egy évre.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a községi irodában (előjárói) bárki által megtekinthetők.

A községi előjáróságtól.

Verespatak, 1897. október 29-én.

Tóth Kálmán, Jánky Kálmán,
közs. jegyző. közs. előjáró.
1286 1—1

Hirdetmény.

Nagy-Enyed város határán 37 hold részint szántó, részint kaszálóból álló BIRTOKTAG, továbbá a „rétes“ dűlőben egy nagyobb, a „Gerepen“-ben egy kisebb szőlő, két gyümölcsös rét és egy kertes házastelek a jövő gazdasági évtől kezdően haszonbérbe kiadó. Értekezhetni Jovián Jenő tulajdonossal Nagy-Szebenben, levél útján. 1288 1—5

F. é. november hó 11-én

kezdődik az

Első magy. kir. szabadalmazott

OSZTÁLY-SORSJÁTEK

I. osztályának huzása.

100.000 sorsjegy, 50.000 nyeremény.

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

1.000,000 korona.

Különös nyeremények:

600.000, 400.000, 200.000, 2 á 100.000, 90.000, 80.000, 70.000,
2 á 60.000 korona

és így tovább; egészben 5 hónap alatt 6 osztályban

13.160,000 korona lesz kisorsolva.

Eredeti sorsjegyek árai természetleg:

egy egész 6 frt, egy fél 3 frt, negyed 1 frt 50 kr, nyolczad 75 kr.

Megrendeléseket kérjük mielőbb, de november 11-ike (huzás kezdete) előtt

Török A. és Társa céghez Budapest, Váci-körut 4 P.

küldeni.

1287 1—1

Kivágandó

MEGRENDELÉSI BÁRCZA.

Török A. és Társa uraknak
Budapest, Váci-körut 4 P.

Kérem nekem I. osztályu eredeti sors-jegyet a hivatalos ter-
vezettel együtt küldeni.

..... frt..... kr összeg { utánveendő.
postautóvánnyal küldetik.
mel. ékelve.
(A szikkasztelen rovat törölendő.)

Vezeték és keresztnév: .....

Lakhely: ..... Megye: .....

Az építető közönség figyelmébe!

Tisztelettel értesitem Nagy-Enyed város és vidéknek építető közönségét, hogy helyben, 1897. év november 1-től fogva elvállalok mindennemű lakó- és bérházak, vidéki iskolák, templomok és gazdasági épületekre

tervezet és költség-számítás

készítését s azok építését, úgy szintén mindennemű írásbeli munkálatok végzését a legjutányosabb árak mellett.

A n. e. közönség beesés pártfogását kerve, maradok

teljes tisztelettel

Bakó Károly,

okl. kőműves-mester,
építési vállalkozó

Lakásom: Tövis-utca 44. szám.

1278 2-5

Felhívás.

A folyó év november hó 1-én megnyitandó

kosárfonó-ipariskola

2 évi tanfolyamára a beiratkozások megkezdődtek és miután egyelőre csak 20 növendék számára lett berendezve, felhívom az ezen ipariskola iránt érdeklődő szülőket, hogy bővebb felvilágosítás céljából minden délután 2-3 óráig tisztelettel alulírott iskolavezetőségünél jelentkezhetnek.

Kiváló tisztelettel

Fischer József,
Főter, 2. sz.

1274 3-4

Két péktanonez

kerestetik azonnali felvételre

Hamberger Károly

pék-mesternél

Maros-Ujvárt.

1277 2-5

Dr. Högyes korszakos találmánya Asbest-talpbélés.

Nincs borkeményítés!
Nincs lábizadás!
Nincs meghülés!
Nincs s. m. miféle lábaj!

Követeljük az
Asbest-
talpbélést

szépeseinktől
Felnőtteknek 35-46
számig 1 frt.
Gyermekeknek 20-
34 számig 50 kr
csak utánvét mellett.

Dr. Högyes találmányát szaba-
dalom védi minden országban.
Bővebb felvilágosítást készséggel ad

Az „Első magyar asbestáru-gyár”
Budapest, VI., Sziv-utca 18. sz.

1259 3-17

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztricsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

ROMAN és PORTLAND CZEMENTET

küldtünk. A beocsini cement legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legelőszobban szállít bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel
BEOCSINI CZEMENT UNIÓ.

Ajánlom minden háztartás-
hoz, különösen üzletek, pin-
czék, raktárokhoz és csator-
nákhöz biztos, méreg nélküli

egérirtó

szereimet; az eredményért sza-
vatolok, ellenben a pénz vissza-
adatik.

Raktár: **Bisztricsány Lajos**
urnál Nagy-Enyeden.

Malárcsik G.
S.-A. Ujhely.

Van szerencsém tudatni, hogy Nagy-Enyeden **Bisztricsány Lajos** urnál **GYÁRI RAKTÁRT** állítottunk fel, hol nádszövetet és gyékényeket mindig a legjutányosabban lehet beszerezni.

Teljes tisztelettel:
Erdélyi gyékény- és nádszövet-gyár.

Van szerencsém a magtermelő birtokos urakkal tudatni, hogy **kézi heremag-**
szitáimat nagys. **dr. Szaniszló Albert** tanár ur **szakszerű utasítása** sze-
rint javítottam, melyek ezen újítás következtében a **legjobbakkal bizonyul-**
tak, a legkisebb arankaszemet és egyéb terményekből is minden idegen
magvat, gyomot kiválasztanak; nagyobb és kisebb szemű heremagvakhoz szí-
taim 1, 2, 3, 4. számú lyukkal vannak ellátva; a szítak igen szilárdan, **horgany-**
lemezből vannak készítve. Hogy a vevő közönség kényelmesen beszerezhesse ezen
hasznos cikket e vidék részére, **Bisztricsány Lajos** urnál bizományi
raktárt állítottam fel, ki is **darabját 5 frton** adja el. Meg vagyok győződve,
hogy e kítűnő mag-rosták rövid idő múlva **egy magtermelőnél sem fognak**
hiányozni. Továbbá **sodronyfonataimat** minden meretben, és **kerti butorai-**
mat szintén ajánlom; ezek is **Bisztricsány Lajos** urnál rendelhetők meg.

Tisztelettel

Felsőmagyarországi első fa- és vassodronyáru-gyár.
DELEVÁL G. E.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok.
Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénz
teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdi-**
niát és orosz halakat jutányosan ajánlok.

Teljes tisztelettel

Bisztricsány Lajos.

1028 36-52

Friss székely turó és kaskavál mindig kapható.